

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Biłgoraju

1. Bank Spółdzielczy w Biłgoraju odpowiednio do zapisów 1.11 Rekomendacji H wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego, dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach publikuje informacje zawierające opis systemu kontroli wewnętrznej. Szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej określają uchwalone przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą:
„Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Biłgoraju”, „Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Biłgoraju”, „Polityka zgodności Banku Spółdzielczego w Biłgoraju”, „Instrukcja zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Biłgoraju”.

Szczegółowe zasady działania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu określają Regulaminy działania tych organów.

2. Cele systemu kontroli wewnętrznej:

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka oraz skali działalności Banku, w sposób trwały i spójny wkomponowany w funkcjonowanie Banku jako całości oraz stanowi podstawę bezpiecznego i stabilnego prowadzenia działalności.

Celem podstawowym (ogólnym) systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

3. Rola Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu w systemie kontroli wewnętrznej Banku.

1) Zadania Zarządu Banku :

- odpowiedzialność za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej,
- podejmowanie działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką ds. zgodności,
- ustanawianie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i przedstawianie ich do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej,
- ustanawianie zasad projektowania, zatwierdzania i wdrożenia mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku,
- zatwierdzanie kryteriów wyboru procesów istotnych uwzględniające strategię zarządzania Bankiem i model biznesowy oraz listę procesów istotnych,
- zapewnienie regularnego przeglądu wszystkich procesów istotnych,
- odpowiedzialność za adekwatność i skuteczność mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku,
- ustanawianie zakresu i kryteriów niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmujących weryfikację bieżącą i testowanie,
- zapewnienie funkcjonowania matrycy funkcji kontroli oraz przypisywanie zadań związanych z zapewnieniem jej funkcjonowania,
- ustanawianie zasad raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania,

- w przypadku wykrycia nieprawidłowości w systemie kontroli wewnętrznej podejmowanie odpowiednich działań w celu ich usunięcia, w tym określenie środków naprawczych i dyscyplinujących,
- odpowiedzialność za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, w tym za opracowanie polityki zgodności Banku, zapewniającej jej przestrzeganie oraz składanie Radzie Nadzorczej i Komitetowi Audytu raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- nie rzadziej niż raz w roku informowanie Rady Nadzorczej o sposobie wypełnienia swoich zadań ze szczególnym uwzględnieniem:
 - ✓ adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - ✓ skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących,
 - ✓ zapewniania niezależności komórce ds. zgodności,
 - ✓ zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracownika komórki do spraw zgodności.

2) Zadania Rady Nadzorczej:

- sprawowanie nadzoru nad wprowadzeniem systemu zarządzania tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku,
- dokonywanie co najmniej raz w roku na podstawie opinii Komitetu Audytu oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki ds. zgodności oraz oceny stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych:
- nadzorowanie wykonywania obowiązków przez Zarząd, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- zatwierdzanie polityki zgodności Banku,
- co najmniej raz w roku dokonywanie oceny efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank,
- zatwierdzanie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowionych przez Zarząd.

3) Zadania Komitetu Audytu:

- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej,
- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej,
- kontrowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Banku świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie,
- informowanie Rady Nadzorczej Banku o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Banku, a także jaka była rola Komitetu w procesie badania,
- dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Banku,
- opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania,

- opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem,
- określenie procedury wyboru firmy audytorskiej przez Bank,
- przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji w przypadku, gdy Bank nie zlecałby badania Związkowi Rewizyjnemu, do którego należy,
- przedkładanie zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Banku.

4. Organizacja systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o trzy linie obrony.

System kontroli wewnętrznej w Banku zorganizowany jest na trzech, niezależnych poziomach (trzy linie obrony):

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie,
- 2) na drugi poziom składa się:
 - zarządzanie ryzykiem realizowane przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w pkt 1),
 - działalność komórki ds. zgodności,
- 3) na trzeci poziom składała się działalność audytu wewnętrznego realizowanego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS na zasadach określonych w umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia.

Pracownicy komórek Banku na pierwszym i drugim poziomie w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie poprzez monitorowanie pionowe i monitorowanie poziome monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

5. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnił:

- 1) funkcję kontroli,
- 2) komórkę ds. zgodności,
- 3) niezależną komórkę audytu wewnętrznego - SSOZ BPS.

1) Funkcja kontroli:

- ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku,
- realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania (I i II linia obrony),
- ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa Banku, uzyskiwania wymaganej jakości i poprawności wykonywanych czynności, zapobieganiu i eliminacji nieprawidłowości i nadużyć oraz minimalizowania ryzyka,
- obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,

Realizacja zadań funkcji kontroli polega na:

- stosowaniu mechanizmów kontrolnych w toku realizacji procesów istotnych,
- niezależnym realizowanym w trakcie roku monitorowaniu przestrzegania mechanizmów kontrolnych,

- raportowaniu w ramach funkcji kontroli tj. sprawozdawaniu wyników działania funkcji kontroli (np. realizacja planów) oraz wyników monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych,

Za zaprojektowanie i prawidłowe działanie funkcji kontroli odpowiedzialni są kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych w Banku, którzy obowiązani są systematycznie oceniać stopień przestrzegania mechanizmów kontroli, a także ich dopasowanie do poziomu ryzyka wynikającego z charakterystyki procesów Banku, w ramach których realizowane są poszczególne czynności.

Obowiązek realizacji działań w ramach funkcji kontroli wynika z:

- zakresu zadań i odpowiedzialności,
- „Regulaminu organizacyjnego Banku Spółdzielczego w Biłgoraju”,
- „Regulaminu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Biłgoraju”,
- matrycy funkcji kontroli,
- regulacji wewnętrznych dotyczących realizacji procesu (polityki, instrukcje, regulaminy).

2) Komórka ds. zgodności:

- struktura organizacyjna komórki ds. zgodności dostosowana do zakresu prowadzonej działalności oraz ryzyka na jakie narażony jest Bank,
- działalność komórki ds. zgodności realizowana jest przez jednoosobowe stanowisko ds. zgodności,
- zadaniem komórki zgodności jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku,
- usytuowanie organizacyjne komórki ds. zgodności w strukturze organizacyjnej gwarantuje niezależność tej komórce poprzez:
 - ✓ bezpośrednią podległość Prezesowi Zarządu,
 - ✓ możliwość bezpośredniego i jednoczesnego komunikowania się z Zarządem i Radą Nadzorczą Banku,
 - ✓ uczestnictwo w posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej,
 - ✓ szczególny tryb powoływania i odwoływania za zgodą Rady Nadzorczej,
 - ✓ szczególny tryb kontroli poziomu wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w komórce,
 - ✓ ochronę przed rozwiązaniem stosunku pracy lub przesunięciem - po uprzednim wysłuchaniu pracownika tej komórki przez Radę Nadzorczą,
 - ✓ w przypadku zmiany na stanowisku zgodności Bank informuje KNF wraz ze wskazaniem przyczyn,
 - ✓ Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają „Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności w Banku”.

6. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą.

1) Zarząd Banku ustanowił następujące kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na pierwszym i drugim poziomie:

- ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
- osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym osiągnięcie minimów wskaźnikowych określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia,
- wyniki kontroli/przeglądów/audytów Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS i audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki wewnętrzne Banku i instytucje zewnętrzne,

- ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
 - ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
 - przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank.
- 2) kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlegają okresowej aktualizacji i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą,
 - 3) Rada Nadzorcza na podstawie opinii Komitetu Audytu Rady Nadzorczej dokonuje co najmniej raz w roku oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
 - 4) ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest na podstawie:
 - opinii Komitetu Audytu,
 - informacji Zarządu,
 - okresowych raportów komórki ds. zgodności oraz wyników przeprowadzonych kontroli,
 - raportów komórki audytu wewnętrznego (SSOZ BPS),
 - ustaleń dokonywanych przez biegłego rewidenta,
 - ustaleń wynikających z kontroli zewnętrznych, w tym KNF,
 - istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ocen i opinii dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej

